

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ПОЛТАВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ*

ЗВІТ

***за підсумками соціологічного дослідження
на тему:***

Гендерні стереотипи в сучасній Україні в сфері сім'ї

Підготували:

студенти ____ групи

Науковий керівник:

Викладач соціології

Маєвська Світлана Василівна

Програма соціологічного дослідження

I. Вступ.

Гендерна нерівність — термін який позначає теоретичну нерівність між жінками та чоловіками у правах чи соціальних можливостях. Термін стосується неоднакового поводження з людьми чи їхнього сприймання, ставлення до них (сексизм), повністю чи частково спричиненого статтю чи гендером цих людей. Донині жінки гірше за чоловіків представлені у багатьох областях, включаючи освіту, можливості на ринку праці, політику, платню за рівноцінну роботу (гендерний розрив в оплаті праці), а також потерпають від гендерного насильства (насильство проти жінок).

Гендерна нерівність впливає з відмінностей у гендерних ролях та спричинена існуванням гендерних стереотипів. Системи гендерів (становища в різних суспільствах чоловіків, жінок та людей інших гендерів) часто є дихотомічними та ієрархізованими. Гендерна нерівність виростає з розрізень, як емпірично обґрунтованих, так і сконструйованих соціально.

Дискримінація (відмінне ставлення чи поводження, упередженість, утиск, насильство) людей через їхню стать чи гендер називається сексизмом і є інструментом створення та підтримання гендерної нерівності.

Боротися з гендерною нерівністю першим почав феміністичний рух, наразі на неї спрямовуються значні міжнародні зусилля та гендерні політики окремих держав. Метою їхніх зусиль є досягнення гендерної рівності.

Принцип гендерної рівності закріплений у Конституції України: Стаття 3 закріплює рівність чоловіків та жінок в усіх сферах життя. Окрім даної норми, гендерної рівності торкаються ст. 21, 24, 51. Частина третя ст. 24 Конституції безпосередньо присвячена подоланню дискримінації стосовно жінок в Україні та наголошує на тому, що рівність прав жінок і чоловіків забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній та культурній діяльності, у здобутті освіти та професійній підготовці, у праці та винагороді за неї і так далі. *Але відповідно до законодавства лише жінкам надається можливість поєднувати працю з материнством. Законодавчо чоловіки позбавлені такої можливості.* Такий підхід є характерною ілюстрацією формального розуміння принципу гендерної рівності.

Окрім цього, Україна ратифікувала Конвенцію про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року, Конвенцію № 156 про працюючих з сімейними обов'язками, підсумкові документи Всесвітньої конференції з прав людини (Відень, 1993 р.), Конвенцію про ліквідацію насильства щодо жінок, Пакти про громадянські та політичні права і про соціальні, економічні та культурні права (1976).

Чинне законодавство де-юре гарантує чоловікам та жінкам України рівні права та можливості, але реально в політичній, культурній, соціальній,

економічній сфері, в працевлаштуванні та повсякденному житті існує нерівність. Основними жіночими проблемами в Україні є: домашнє насильство, проституція та торгівля жінками, наркоманія, акушерська агресія, дискримінація трансгендерних жінок, відсутність послідовної державної політики в цих сферах. Особливої гостроти набула проблема сексуальних домагань, які поширені серед чоловіків на керівничих посадах та жінками, які є їхніми робітницями. Водночас частка зайнятості жінок до аналогічного показника серед чоловіків в Україні поступово зменшується: від майже 82% в 1999 році до 74,5% в 2017 році.

На шляху до встановлення гендерної рівності в українському суспільстві стоять наступні чинники:

- *Стереотипи масової свідомості, які й досі розглядають жінку як слабку у порівнянні з чоловіком істоту, яка є другорядною в суспільному, політичному та економічному житті;*
- *Нерівний розподіл репродуктивної праці між жінками та чоловіками;*
- *Кризова економічна ситуація, від якої жінки страждають більше, ніж чоловіки. Зокрема це стосується безробіття, яке нерідко штовхає жінок на заробітчанство, що призводить до продажу жінок та подальшої сексуальної експлуатації;*
- *Слаборозвинуте громадянське суспільство, у тому числі пасивність жіночих організацій та окремих жінок у відстоюванні своїх законних прав та свобод.*

Нас, як групу дослідників, цікавить чи працюють ці стереотипи в середовищі сучасної молоді і як саме вони впливають на формування свідомості молоді людини.

II. Методологічна частина

Мета дослідження: виявити, чи дійсно на сучасному етапі розвитку української держави діють стереотипи, згідно яких чоловіки мають значно більше прав для самореалізації, в той час як на жінку покладений обов'язок виховувати дітей і вести домашнє господарство.

Об'єкт дослідження: права людини, рівність прав чоловіків і жінок в Україні в уяві сучасної студентської молоді.

Предмет дослідження: гендерні стереотипи у сучасному українському суспільстві, їхнє розуміння студентською молоддю.

Гіпотеза: якщо змінити ставлення українського народу до ролей чоловіка і жінки в сім'ї, виховуючи представників обох статей як рівних з самого дитинства, не нав'язуючи їм думку про зверхність однієї з статей – гендерні стереотипи можна подолати.

Словник термінів:

Соціологічне дослідження –

Респондент –

Стать –

Гендер –

Гендерні стереотипи –

Гендерна роль –

Гендерна рівність –

Гендерна нерівність – термін який позначає теоретичну нерівність між жінками та чоловіками у правах чи соціальних можливостях. Термін стосується неоднакового поводження з людьми чи їхнього сприймання, ставлення до них (сексизм), повністю чи частково спричиненого статтю чи гендером цих людей.

Гендеризація –

Основні завдання дослідження

- *визначити і з'ясувати думку чоловіків і жінок про їх права, рівність чи нерівність закріплення цих прав за статевими ознаками на законодавчому рівні;*
- *уточнити і співставити думки щодо гендерних стереотипів представників обох статей, перевірити ступінь їх закріплення у свідомості пересічного українця;*
- *виробити відповідні рекомендації з метою зламати негативні сторони гендерних стереотипів і знизити рівень «гендеризації» сучасного українського суспільства.*

III. Методична частина

Вибірка респондентів: *суцільна в межах академічної групи студентів.*

Метод збору інформації: *пілотажне письмове разове безпосереднє анкетування*

Опрацювання інформації: *опрацювання інформації провести згідно до графіку, передбаченого робочим планом соціологічного дослідження, ручна обробка даних, складання таблиці і графічних діаграм.*

Умови проведення соціологічного дослідження:

Список використаної літератури:

2

3

4

5

Робочий план соціологічного дослідження
«Гендерні стереотипи в сучасній Україні в сфері сім'ї»

«Затверджую»
Науковий керівник
викладач соціології
Маєвська С.В.

№	Зміст роботи	Дата виконання	Відповідальні
1.	Визначення теми соціологічного дослідження		
2.	Написання програми соціологічного дослідження		
3.	Розробка анкет для проведення дослідження		
4.	Узгодження теми у викладача, коректування програми і анкети дослідження		
5.	Проведення анкетування серед студентів		
6.	Аналіз результатів дослідження, побудова гістограм		
7.	Підбиття підсумків дослідження, написання висновків і рекомендацій		
8.	Виступ на семінарському занятті з метою оприлюднення результатів дослідження		

АНКЕТА

на проходження соціологічного дослідження за темою :

«Гендерні стереотипи в сучасній Україні в сфері сім'ї»

Шановні Респонденти!

Велике прохання до Вас уважно прочитати питання, варіанти відповіді і підкреслити ті з них, які Вам найбільше підходять, відповідають Вашим уявленням про співвідношення прав чоловіків і жінок у сучасній Україні. Одне питання – одна відповідь. Анонімність гарантуємо!

Будь ласка, будьте щирими!

1. Як Ви вважаєте, чоловіки і жінки у сучасній Україні мають рівні права?
  - а) так;
  - б) ні.
2. Хто, на Вашу думку, має більше прав у сім'ї?
  - а) чоловік;
  - б) жінка;
  - в) рівні.
3. Як Ви думаєте, хто має бути головою сім'ї?
  - а) чоловік;
  - б) дружина;
  - в) я - за егалітарність (концепція, що пропонує створення суспільства з рівними можливостями з управління і доступу до матеріальних благ всім його членам);
  - г) залежно від ситуації;
  - д) свій варіант _____.
4. Чи вважаєте Ви жінку слабшою за себе? (питання для чоловіків):
  - а) безперечно так;
  - б) ні;
  - в) у фізичному плані – так, у решті компонентів – ні.
5. Чи соромитесь Ви робити «жіночу роботу»? (питання для чоловіків):
  - а) у разі необхідності можу, але зазвичай не роблю;
  - б) залежно від обставин.
6. Ви вважаєте себе слабшою за чоловіка? (питання для жінок):
  - а) звичайно так;
  - б) ні в якому разі і щоразу наголошую на цьому ;
  - в) ні, але не показую цього.
7. Як Ви вважаєте, чоловіки утискують Ваші права в побуті? (питання для жінок):
  - а) так;
  - б) ні
8. На Вашу думку, хто чи що є причиною насильства в сім'ї?
  - а) нестійка психіка чоловіка;
  - б) надмірна агресивність жінки;

- в) несумісність характерів;
- г) бажання довести свою правоту будь-якими методами;
- д) свій варіант _____.

9. Хто, на Вашу думку, має забезпечувати сім'ю матеріально?

- а) чоловік;
- б) жінка;
- в) обоє;
- г) батьки чоловіка чи дружини;
- д) залежно від ситуації в сім'ї

10. Як Ви вважаєте, хто в сім'ї має займатися вихованням немовляти (дитини до 1 року) у повній сім'ї?

- а) тільки батько;
- б) тільки мати;
- в) тільки обидва батьки;
- г) тільки дідусь і бабуся;
- д) усі разом;
- е) свій варіант _____.

11. На Заході нормою стала декретна відпустка обох батьків для виховання дитини. Чи доцільно впровадити цю практику в Україні?

- а) ні, адже комусь потрібно буде утримувати сім'ю;
- б) так, адже вихованням дитини мають займатися обоє батьків;
- в) залежно від економічного становища в сім'ї;
- г) це не в традиціях українського народу, такі чоловіки стануть посміховиськом.

12. Як Ви ставитесь до української приказки: «Для жінки сім'я – це друга робота, а для чоловіка робота - це друга сім'я»?

- а) погоджуюсь, адже головний обов'язок чоловіка – заробляти гроші, а жінки – підтримувати домашній затишок і виховувати дітей;
- б) не погоджуюсь, бо сім'я – це справа обох її «засновників», а не лише дружини;
- в) погоджуюсь, бо у сім'ї має бути чіткий розподіл функцій для ефективного функціонування цього соціального інституту;
- г) свій варіант _____.

13. В якій мірі Ви згодні з тим, що дружина має бути для чоловіка:

	Не згоден(на)	Згоден(на)	Цього прагну
а) музою			
б) тією, хто завжди вислухає і заспокоїть			
в) тією, на кому можна «зірватися»			
г) об'єктом для задоволення своїх потреб			
д) другом і порадником			
е) надійною опорою в житті			

14. В якій мірі Ви згодні, що чоловік має бути для дружини:

	Не згоден(на)	Згоден(на)	Цього прагну
а) захисником і опорою			
б) об'єктом для задоволення своїх потреб			
в) «плечем», в яке можна виплакати			
г) другом і порадником			
д) чітким виконавцем її вказівок			

15. Які заходи щодо удосконалення гендерної політики української держави ви могли б запропонувати:

Особисті дані:

Вік _____

Стать (ж/ч) _____

Група (№) _____

Дякую за участь в анкетуванні!